

PÁNTYA PÉTER TŰZOLTÓ HADNAGY:

**TISZTHELYETTES AVATÁS A HŐSÖK TERÉN AVAGY
DISZLOKÁCIÓ ÉS LÉTSZÁMFEJLESZTÉS A
TŰZOLTÓSÁGOKON**

A dolgozat a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Bolyai János Katonai Műszaki Kar, Intézményi Tudományos Diákköri Konferenciájára készült 2007 októberében.

A dolgozat különdíjazásban részesült.

BEVEZETÉS

Biztonság. Amit ez alatt a szó alatt értünk meglehetősen sokrétű lehet. Beszélhetünk politikai, gazdasági vagy akár megélhetési biztonságról is.¹ Szó lehet a rendvédelmi biztonságról is és ezen belül a tűzvédelem által nyújtott biztonságról is. Jelen dolgozat pontosan ez utóbbi, vagyis a tűzvédelem biztonságáról szól a Magyar Köztársaság területén.

Ez sokaknak nem jelent különösen fontos és érdekes területet. A tűzoltókat viszonylag ritkán látjuk munka közben. Néha látunk, hallunk egy szirénázó, szép kék villogó lámpával száguldó (szakszerűen fogalmazva „vonuló”) élénkpiros teherautót benne sárgás színű sisakos tűzoltókkal. Ha kell, hamar ott vannak a bajban segíteni. Ha végeztek, azonnal összecsomagolnak („visszaszerelnek”) és már megint nem láthatóak. Tudjuk, hogy van egy Tűzoltóság feliratú épület valahol a városban vagy a szomszéd városban vagy .... ..vagy pedig még rosszabb esetben néhány településsel arrébb. És most jelenítettünk meg egy érzékeny pontot hazánk tűzvédelmi, mentő tűzvédelmi helyzetében.

Mint hivatásos tűzoltóként szolgáló egy igen aktuális és jelenleg szakmai berkekben sokakat foglalkoztató témát szeretnék kifejtetni, megismerni az összefüggéseket és közzétenni mindenki (szakma és kívülállók) számára a jelenlegi magyarországi helyzetet, az elindult folyamatokat, a jövőbeni változásokat és tennivalókat.

Ajánlásokat kívánok tenni a jelenlegi és múltbéli tűzvédelmi helyzet elemzése után a hatékonyság növelésére, a vonulási idők csökkentésének lehetőségére és a tűzoltói létszámok elosztásának megfelelő végrehajtására, a bővítések célszerű irányvonalaira.

Ha ránézünk kicsiny hazánk térképére, általában színes vonalakat látunk, amelyek az útvonalakat jelölik, fekete vonalakat a vasútról és egyéb jelzéseket különböző színekben, többféle jelentéssel. Bármilyen hihetetlen, van olyan tényező, amiről csak hallhatunk, de nem láthatjuk egy hétköznapi autóstérképen. Ezek azok a bizonyos „fehér foltok”. Nem látható és nem érezhető ezek mibenléte. Hogy kicsodák is ezek és mit is jelentenek? Nemsokára kifejtem. Egy azonban biztos. Én nem szeretnék egy ilyen fehér folt közepén élni, még hivatásos tűzoltóként sem.

---

¹ Dr. Horváth László: Az országvédelem szervezeti rendszere egyetemi jegyzet (Távoktatási tananyag), ZMNE, Budapest, 2005.

Egy régi vicc, talán idevágó:

„- Hogyan ismerhetjük fel a kezdő tűzoltót?

- ???

- Elég könnyen.”

Más téma, amire ki fogok térni: Tűzoltóságok Magyarországon.

Vannak a világon tűzoltók, akik eloltják a tüzet, kiszabadítják a sérülteket, megmentik a lakókat az égő panelházakból és segítenek az árvizeknél. Ja és ha boltot akarok nyitni, vagy vállalkozásom van, akkor valamilyen engedélyért oda is el kell mennem, különben nem nyithatok ki/nem kezdek meg a tevékenységemet.

Ezek lehetnek talán az átlagember szavai, ha a tűzvédelemről kérdezzük.

Megpróbálom közérthetően leírni és közreadni az olyan szavak jelentését és a mögöttes tartalmát, mint például önkéntes (tényleg önkéntes-e?) tűzoltóság, hivatásos önkormányzati tűzoltóság, működési és illetékességi körzetek, Riasztási és Segítségnyújtási Tervek (mert a tűzoltók segítenek egymásnak is, ha nagy a baj), hatóság, szakhatóság és további idevágó „varázsszavak”.

1. számú kép. A Tűzoltóság és a Katasztrófavédelem címerei.

Szakmai berkekben és különösen az érintettek részéről manapság sokszor elhangzik a diszlokáció szó. A Tűzoltóságokat (hivatásost és önkéntest egyaránt) negatív vagy pozitív irányban érintő változás mibenlétére nagyobb lélegzetet fogok szítani. Egyben itt kívánom megjeleníteni azt a létszámbővítést, amire oly sok éven át vártunk, és aminek következményeként egy felemelő rendezvényen felavatásra került 766 fő tűzoltó őrmesterré. Első körben ennyi hivatásos tűzoltóval erősödött az ország tűzvédelme és ne felejtjük el (!), ezáltal csökken a vonulás, kétkezi tűzoltók heti munkaideje az Európai Unió normákat

megközelítő szintre. Sokakban visszatetszést válthat ki, hogy kitérek az érdekképviselői szervek ezirányú munkájára, de bátran vállalom és kijelentem: ha nincsenek a tűzoltókat képviselő szakszervezetek (és nem jut el a Hivatásos Tűzoltók Független Szakszervezete egészen Brüsszelig), akkor még mindig heti 54 órát kellene szolgálatban töltenie egy, a bajbajutottakért esküt tett tűzoltónak. Furcsa dolog ezt olvasni a napi 8 órában dolgozóknak, hiszen a vonulós tűzoltóké egy egészen más világ - sok feladással, kitartással és bátor helytállással valamint jelenleg hosszabb szolgálatteljesítési idővel.

A heti munkaidő szolgálati törvény (1996. évi XLIII. Törvény, Hszt.) általi fokozatos, lépcsőzetes csökkentése valamint a már régóta indokolt diszlokáció, azaz a Tűzoltóságok kategória-besorolásának módosítása, aktualizálása kényes téma. Kitérek a megfontolandó kényes kérdésekre, a pro és kontra érvekre. A dolgozat elkészítése során a lehető legszélesebb körből gyűjtöttem információimat a civil állampolgároktól a társ rendvédelmi szerveknél dolgozókon és a saját kollégáimon át, a tervezeteket elkészítőkhöz, a szakszervezetek vezetőségéig és az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságáig.

Kívánom, hogy jelen dolgozatom oldjon fel minél több ismeretlent az olvasóban, adjon ötleteket a területen dolgozók számára és adjon lehetőséget mindenki számára az ezen a területen zajló és a jövőben kiteljesedő változások megismerésére, az ok-okozatok megértésére.

Jelen tanulmány széleskörű publikálásával elérhető, hogy az érintettek és a döntéshozók is megismerhessék belőle a másik oldal helyzetét. Szándékozom a személyes előadás során az elkészített bemutatóm segítségével a téma teljes, többirányú megközelítését megvalósítani.

A dolgozat témája meglehetősen sok szintet érint közvetlenül. Érintettek az állampolgárok a saját biztonságuk okán, a helyi és területi tűzvédelmi szervek a sorsukat érintően, a kormányzati szervek a jogszabályalkotási és költségvetési teendőik kapcsán és maguk a tűzoltók a feladatvégrehajtásaik során és úgy is mint maguk is munkavállalók.

A történelem, vezetés és szervezéselmélet, humán erőforrás gazdálkodás ugyanúgy szükséges az ez irányú kérdésekhez, mint a szociológia és a közgazdaságtan.

Saját önképzési igényem is megvalósításra kerülhet e téma kidolgozásával oly módon, hogy többeknek adhatok plusz információt a területről és annak dinamikájáról, megvilágítok kevésbé ismert összefüggéseket.

1. A TŰZVÉDELEM HAZAI FELÉPÍTÉSE

1.1. A múlt

Kicsiny hazánk Magyarország. Területe 93.036 négyzetkilométer, lakossága mintegy 10 millió fő, sorsa pedig alighanem a legzivatárosabb az európai országok közül. Ennek is betudható, hogy a tűzvédelem jelenlegi helyzete olyan amilyen.

Lássuk az előzményeket:

Az 1800-as évek végén megindult egy kedvező, újító folyamat az Osztrák-Magyar Monarchiában a tűzvédelem területén. Mindenképpen érdemes itt megemlítenünk a nagy elődöt, Gróf Széchenyi Ödönt, aki létrehozta az első tűzoltóságot, megalakította a követelmények rendszerét és nem utolsósorban, szakmai elismerésének csúcsaként megszervezte a török birodalom tűzvédelmét is, amiért magas török rangot is kapott.

2. számú kép

*Gróf Széchenyi Ödön korabeli
tűzoltóparancsnoki egyenruhában.*

*A karjelzésen az Ö.T. betűk, azaz:
Önkéntes Tűzoltó*

Önkéntes tűzoltó egyesületek alakultak a következő évtizedekben gomba módjára szaporodva a községekben önálló felszerelésekkel és ezt szigorúan követve a törvényi szabályozással is. Előírás volt, hogy mely településeken milyen eszközöket kell készenlétben tartani tűzoltásra. A nagyobb városokban fizetett tűzoltóságok működtek, vagy jöttek létre. A két világháború amellet, hogy tönkretette az országot, elvette lakosságának

erejét nyújtó sok-sok fiatal és középkorú férfi életét, tárgyi értékeit. A tűzoltó felszereléseket, eszközöket a megszálló erők lefoglalták, külföldre szállították.

A II. világháború utáni lepusztított országunkban nem maradt szinte semmi sem érintetlen. Nem volt ez másként a tűzvédelem terén sem. Csatlakozott a sorscsapásokhoz a szovjet megszállásból adódó erőszakos áttérítés a szocialista világrendre. Ebben a szemléletben mindennek központosítottnak kellett lenni. Nem volt eltűrhető, hogy a tűzoltóságok szerkezete önálló volt. Minden község önállóan gondoskodott a tűzoltóiról, azok eszközeiről és a kiképzésükről. Különösen nem volt eltűrhető, hogy ezek a tűzoltók (akik fizikailag, szakmailag és szervezetenként igen képzettek voltak) nem voltak alárendelve valamely központi országos szervnek.

Megalakításra került tehát 1948 után az állami tűzoltóságok rendszere a városi tűzoltóságok államosításának során. Szigorú függelmi rendszerben, központi és közvetlen irányítás alatt létrejött egy fegyver nélküli, de mégis ebbe a rendszerbe tartozó hivatásos szervezet. A 271.000/1946. BM sz. rendeletet már a tisztek kinevezését a polgármesteri hatáskörből a belügyminiszteribe utalta valamint intézkedett a katonai rendfokozatok bevezetéséről (örvezető, tizedes, alezredes, vezérőrnagy, stb.). A hivatásos tűzoltói helyek számát, „diszlokációját” például oly módon határozták meg e rendeletben, hogy 1500 fő lakosra jusson egy tűzoltó az ipari jellegű városokban.

Létrejöttek a hivatásos tűzoltóságok - szovjet minta alapján - önálló működési területtel. A gondoskodó állam felvállalta tehát azt, hogy a tűztől is óvja a lakosságot szervezett rendszerben, a lakosságnak ezzel sem kell törődnie, nem kell önállóan (központi ellenőrzés nélküli) egyesületeket létrehozni, a településeknek nem szükséges önállóan erre is tekintettel lenni. A felszerelést – mivel a háború után nem sok minden maradt – újra be kellett szerezni, ki kellett fejleszteni, le kellett gyártani.

3. számú kép

Csepel CSD-344 típusú műszaki mentőszer a kezdeti első fejlesztésekből

A hazai ipar dicsősége is egyben a következő időszak jó minőségű eszközei, Csepel márkájú gépjárműfecskendői. Sok ezek közül még ma is működőképes és hirdeti a magyar mérnöki és szakmunka értékét. A következő évek, évtizedek során az eszközök gépjárművek fejlesztésére és modernizálására is nagy gondot fordítottak. Elismerésre méltóan nagyrészt hazai fejlesztésekről van szó (pl.: RÁBA gépjárműfecskendők, habbaloltók, magasból mentők, különféle egyéb szerek és felszerelések).

4. számú kép

*Csepel D-744.23 típusú
műszaki mentőszer*

Szakkészereivel:

*áramfejlesztő, feszítő-vágó,
axiálventilátor, közetbontó,
KCR daru, láncfűrész,
fényárbóc, emelők, csörlők,
kéziszerszámok, pallók,
gerendák, búvárszivattyú...*

Az ideiglenes kormány 1945-ben megszüntette az önkéntes tűzoltó testületeket, a Magyar Országos Tűzoltószövetséget, és a megyei tűzoltószövetségeket. A tűzoltó egyesületek azonban a következő évtizedekben nagy számban nem feltétlen a felsőbb, országos irányítás „utasítására” szűntek meg. Az országos vezetés egyszerűen csak hagyta eltűnni, elsorvadni őket. Nem támogatta a működésüket, nem gondoskodott a létezésük fenntartásához szükséges anyagi, és oktatási, kiképzési lehetőségekről és nem utolsó sorban erkölcsileg sem kaptak támogatást abban, hogy fontosnak érezhessék áldozatvállalásukat. Sikert is néhány évtized alatt a körülbelül 2200 tűzoltó egyesületből több mint 95 százalékot „eltüntetni” oly módon, hogy ma, 2007-ben már más szemlélettel gondolkodva is csak közel 70 köztisztviselői tűzoltóság létezik. Ne felejtsük el azt sem, hogy ezekben az egyesületekben történt a fiatalok képzése, megismertetése a tűzvédelemmel és a társadalom szempontjából is fontos volt a közösségépítő, csapatszellemet adó kerete.

Az 1948 utáni tűzvédelmi helyzet egészen az 1970-es évekig állt fenn. Kisebb kitérő volt az 1956-os események hatása, amely nyomán nem maradt semmi sem ugyanolyan, mint azelőtt volt. Az októberi forradalom és szabadságharc következménye volt a 24 pontban kiadott kiáltvány, amelyben a korabeli hivatásos tűzoltók – többségében erősen szakmai – követelései jelentek meg.

Néhány ezek közül:

...8. A megszüntetett Országos Tűzrendészeti Parancsnokság helyett Országos

Tűzoltó főparancsnokságot kell szervezni, amely legfőbb elvi irányítója legyen az állami, az üzemi és a községi tűzoltóságoknak...

9. Nagyobb hatáskört kell biztosítani az osztály- és alosztályparancsnokoknak. Ezek a parancsnokok feleljenek a rájuk bízott terület tűzrendészeti helyzetéért, az irányításuk alá tartozó egységek szakmai munkájáért, ütőképességéért...

10. Meg kell szüntetni a politikai osztályokat és a politikai helyettesi posztokat.

A tűzoltóság hivatásánál fogva hivatalból ne politizáljon. A politizálás a jövőben egyéni ügy legyen.

11. Meg kell szüntetni a káderosztályokat... ... A felvétellel, előléptetéssel, elbocsátással kapcsolatos személyzeti munkát a hatáskör megállapításával a parancsnokok feladatává kell tenni...

14. Felül kell vizsgálni a tűzoltóság illetményét, amelyet a szolgálati idő figyelembevételével kell megállapítani. Meg kell szüntetni a beosztási illetményen belüli kategorizálást.

Rendezni kell a tűzoltók nyugdíjának kérdését is, természetesen az általános nyugdíj rendezéssel összefüggésben.

15. Biztosítani kell a tűzoltóság tagjai és közvetlen családtagjaik részére az 50%-os vasúti kedvezményt. A budapesti tűzoltóság tagjai részére pedig ezenkívül az ingyenes villamos és autóbusz bérletet.

17. A tűzoltóságoknak azok a tagjai, akik a tűzoltás, illetve a kárelhárítás közben sérülést szenvedtek, ebből kifolyólag munkaképtelenné váltak a szolgálati időre való tekintet nélkül megfelelő nyugdíj ellátásban részesülnek. Azoknak a tűzoltó bajtársaknak, akik a kárelhárítás során életüket veszítették, hozzátartozói a szolgálati időre való tekintet nélkül szintén részesüljenek a teljes nyugdíjellátásban.

24. Kívánjuk a tűzoltóság idegen jellegű egyenruhájának megváltoztatását.”

A kiáltvány teljes szövege az 1. számú mellékletben megtalálható!

Feltehető a kérdés: ezekből a követelésekből mi valósult meg. Ha rövidtávon nem is, de a következő évtizedekben jó része teljesült. Csak néhányat szemezgetve: létrejött a Tűzoltóság Országos Parancsnoksága időnként változó névvel és prioritásokkal, az utazási kedvezmények megjelentek a társ rendvédelmi szervekhez hasonlóan, jelenleg minden tűzoltó rendelkezik balesetbiztosítással, bár ennek megfelelősége egy más témakör lehetne, megvalósult egy bizonyos belső szociális háló az állomány számára.

5. számú kép

Beavatkozásról készült fotó a múltból.

Habroham a csepeli olajtárolónál

Forrás:

www.katasztrofavedelem.hu

1972-ben került módosításra a centrális irányítás, amely így a területi szerveket a tanácsokhoz utalta. A Tűzoltóságok központi irányítása a Belügyminisztériumban létrehozott tűzrendészeti főosztály útján valósult meg kezdetben, majd ez változott az Országos Tűzrendészeti Parancsnokságra.

1975-ben egy nagy jelentőségű változás állt be a hivatásos tűzoltók életében. Eddig nem ejtettem szót az akkori szolgálati rendről. Bizony közel húsz évig – méghozzá az egyik legnehezebb korszakban – az elődeink 24/24-es szolgálatban látták el feladataikat. 24 órás szolgálatuk „leadása” után 24 órás pihenő következett és ez után újra a laktanyába várták a kipihent (?) erőket. Régóta nyugdíjas kollégákkal beszélgetve mesélik mekkora újdonság volt a 24/48-as szolgálati rend bevezetése. A laktanyákat hirtelen ki kellett bővíteni, át kellett alakítani, újoncok tömegét kellett kinevezni, kiképezni és szolgálatba állítani.

Hasonló jelentőségű e téren majd csak az a bizonyos –a dolgozat címében szereplő - 766 fő tiszthelyettes avatása lesz a Hősök terén 2007 júniusában, de erről majd később.

1989-ben megtörtént a rendszerváltás. A Magyar Népköztársaságot felváltotta az immár harmadik Köztársaság. Érdekesség, hogy a régi rendszerben felesküdteknek - amennyiben továbbra is állományban akartak maradni - új esküt kellett tenni a Magyar Köztársaságra. A következő években megtartották a helyhatósági választásokat és így megalakultak az önkormányzatok. Az 1990-es évek közepére megtörténtek a hivatásos (állami) tűzoltóságok átadása is az önkormányzatok számára. Létrejötték tehát a Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokságok, röviden a HÖT-ök.

1996-ban került megalkotásra a szakma jelenlegi alaptörvénye, az 1996.évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szólóan.

„Az Országgyűlés - elismerve a hivatásos szolgálattal járó nagyobb áldozatvállalást és az azzal arányban álló erkölcsi és anyagi megbecsülés indokoltságát - a fegyveres szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról a következő törvényt alkotja:” ez az 1996. évi XLIII.-as a törvény preambuluma, amely közismertebb nevén a Hszt, azaz a hivatásos állományúak szolgálati törvénye.

E jogszabály hatályba lépése óta ezen törvény szabályozza a fegyveres és rendvédelmi dolgozók (így a hivatásos tűzoltók) szolgálati körülményeit, jogait és kötelességeit felváltva ezzel a 70-es évekbeli előző jogszabályt. A következő években sok-sok vonatkozó végrehajtási rendelet került kiadásra az érintett miniszterek aláírásával.

6. számú kép

Rába MAN (Tü-4 kategória).

Az utolsó magyar fejlesztésű tűzoltógépjárművek közül.

Manapság csak a felépítmény készül hazai szinten, pl.

Renault Kerax vízszállítók

Heros Aquarius

felépítménnyel

A tűzoltóságokat érintő nagy változás volt az, hogy 2000-ben összevonásra került a Tűzoltóság Országos Parancsnoksága és a Polgári Védelem szervezete egy új országos

hatáskörű szervezetbe. Ennek neve a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság lett, kezdetben röviden BM OKF, majd 2006-tól OKF.

Ez egyébként előzően megtörtént 1992 tájékán is, de azt alkotmányellenesnek nyilvánították 1995-ben (BM-TPV-OP). Az OKF rendelkezik a polgári védelem esetében ellenőrzési és irányítói jogosultsággal is, a hivatásos (önkormányzati) tűzoltóság esetében pedig a szakmai felügyelettel. Kivételt képez például a Parlamentben szolgálók esete, mivel ők továbbra is állami tűzoltók maradtak, tehát a közvetlen irányítói jogosultság fennáll.

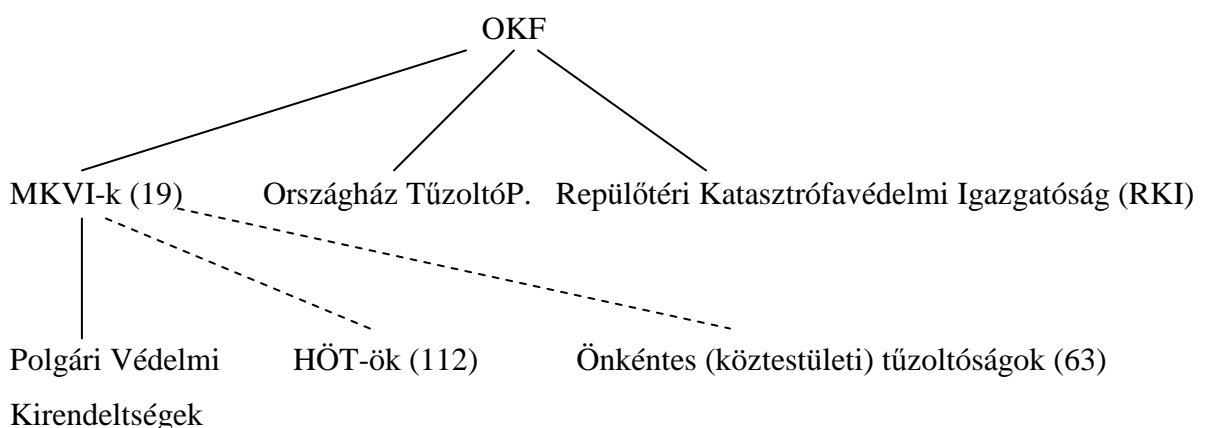
A napjainkban történt létszámfejlesztésekig a hivatásos tűzoltók létszáma körülbelül 7.500 fő volt, amelyből több mint 6.500 fő a vonulós, beavatkozást végző és készenléti szolgálatot ellátó.

1.2. Az ország jelenlegi tűzvédelme

Van egy mondás: Induljunk el a kályhától.

A kormány döntése értelmében 2006-ban megszűnt a Belügyminisztérium, amelynek tűz és katasztrófavédelmi feladatait átvette az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium (jelenleg Bajnai Gordon miniszterségével). Az OKF egyéb feladatai mellett ellátja a Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokságok szakmai felügyeletét a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok (röviden MKVI) útján. Az önálló működési területtel rendelkező önkéntes, manapság inkább köztestületinek hívott tűzoltóságok szintén a megyei igazgatóságok szakmai felügyelete alá tartoznak.

A következő ábra szemlélteti a szervek megoszlását:

1. számú ábra

A szaggatott vonalak jelentése az, hogy ezen irányban csak szakmai felügyelet áll fenn. Tény, hogy Magyarországon hasonlóan gyors reagálással és ilyen széleskörű elsődleges beavatkozó képességgel csak a tűzoltóság rendelkezik.

A tüzesetek/műszaki mentések során a különböző tűzoltóságok egymást segítve a Riasztási és Segítségnyújtási Terveknek megfelelően (röviden RST) látják el a mentő tűzvédelmet. Azt hogy mely földrajzi területre melyik tűzoltóság egységei kötelesek vonulni az 57/2005-ös BM rendelet (*a Riasztási és Segítségnyújtási Tervről, a hivatásos önkormányzati és az önkéntes tűzoltóságok működési területéről, valamint a tűzoltóságok vonulásaival kapcsolatos költségek megtérítéséről*) tartalmazza. A hivatásos parancsnokságok a fenti jogszabály alapján elsődleges és segítségnyújtási működési körzettel is rendelkeznek.

A bevezetőben szót ejtettem az üzletet nyitni szándékozó „egyszeri emberről”. A hatósági, szakhatósági munkát a Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóságok látják el a tűzvizsgálatok mellett a saját illetékességi területükön. Az illetékességi terület tehát a HÖT-öknél nem esik egybe az elsődleges működési körzettel, jellemzően annál nagyobb. A hivatásos tűzoltóságokon folyik továbbá a hatósági (tűzvédelem) és a szakhatósági (építésügy) munka is. A 112 HÖT mindegyikén folynak ezek a feladatok, de készenléti vonulós egységgel 95 hivatásos parancsnokság rendelkezik.

Amint látható lassan újjáéled az önkéntes tűzoltóságok rendszere országunkban. A komolyabb szakmai lehetőségekkel rendelkező tűzoltó egyesületek (amelyek lehetnek csupán hagyományörzők is) köztisztületi tűzoltóságokká válhatnak és önálló működési területet kaphatnak, amelyen az elsődleges beavatkozás az ő kötelességük.

Itt ejtek szót az úgynevezett önkéntes tűzoltóságokról, amelyek rendelkeznek működési területtel is. Állományuk annyiban önkéntes, hogy önként vállalják a belépést a tűzoltóság kötelékébe, de nem feltétlen ingyenesen. Az önkéntes tűzoltóságok (ÖT) többségében főállásban alkalmazza őket a szolgálat ellátására. Munkajogi viszonyban a 1992. évi XXII. Törvény, azaz a Munka Törvénykönyve hatálya alá tartoznak. Napjainkban az önálló területtel rendelkező, vonulást vállaló tűzoltóságokat köztisztületi tűzoltóságnak nevezzük.

Más a helyzet a tőlünk nyugatabbra fekvő országok esetében, ahol a tűzoltóság fejlődése folyamatos volt, nem voltak benne olyan törések, mint amilyen Magyarország életében a két világháború vagy a többszöri rendszerváltás volt. Ausztriában és Németországban hivatásos tűzoltóság csak az olyan nagyméretű városokban működik, ahol a lakosságszám meghaladja a 100.000 főt (!). Ez az irányzámszám Magyarországon egyes helyek esetében csak a 30.000 főt éri el. Nyugaton a beavatkozások nagy részét – lefedve a teljes országot – a

nagyon fejlett, jól kiképzett és évszázados hagyományokon működő önkéntes tűzoltóságok látják el. Ezekben az országokban különösen dicsőség önkéntes tűzoltónak lenni. Nagy társadalmi tisztelet övezi őket. A települések valamint az állam különböző kedvezményekkel (például a helyi adóknál) támogatja személyüket és magukat a tűzoltóságokat is, amelyek rendkívül jól szervezettek.

Hosszú évek munkájával elérhetővé válhat, hogy már országunkban is, újra jól működő önkéntesek egészítsék ki és segítsék a hivatásos tűzoltók munkáját, hiszen nem lehet minden településen hivatásos tűzoltóságot fenntartani. Az ország gazdasági ereje és annak teljesítőképessége nagy úr.

Jelentős különbség van jelenleg a hivatásos és az önkéntes tűzoltóságok riasztási idejében:

HÖT esetében bármely időszakban: 120 másodperc

ÖT esetében: nappal 8 perc éjszaka 10 perc (!)

A HÖT-ök felelnek az elsődleges és segítségnyújtási körzetükben is egységeik vonultatásáról, azonban a köztisztviselői tűzoltóságok csak saját területüket védelmére lettek alapítva, segítségnyújtásra alap esetben nem vehetők igénybe.

7 - 8. számú képek. A jelen technikája és egy, az elhelyezési körletet nyújtó laktanyákból.

Forrás: Kis Guczi Péter, 2000. valamint Komáromi Tűzoltóság, 2007.

A működési körzetekről bővebben:

Oly módon vannak meghatározva, hogy egy adott helyen bekövetkező tűz vagy káresethez a lehető legközelebbi tűzoltóságról indulhasson a segítség. A Riasztási és Segítségnyújtási Terveknek megfelelően a magasabb riasztási fokozat elrendelése esetén is a fenti elveknek megfelelően indul az „erősítés” a megadott helyszínre.

Az elsődleges működési körzet jelentése az, hogy az érintett területen történő beavatkozásért a megadott HÖT felel elsősorban. Magasabb riasztási fokozat elrendelése esetén a szomszédos HÖT-ök indulnak segítségnyújtásra az RST terveknek megfelelően. Ebből adódik a segítségnyújtási körzet fogalma, mivel a fenti esetben a szomszédos tűzoltóság nem a saját elsődleges működési körzetébe, hanem a segítségnyújtási körzetébe fog vonulni.

Példaképpen nézzük meg egy létszámban és eszközökben nem éppen túlbiztosított tűzoltóság területét és a védelmet biztosítók létszámát:

Berettyóújfalu város Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnoksága

Elsődleges működési körzete: Ártánd, Bakonszeg, Bedő, Berekböszörmény, Berettyóújfalu (értelemszerűen), Bihardancsháza, Biharkeresztes, Bihartorda, Bojt, Derecske, Furta, Gáborján, Hencida, Konyár, Mezőpeterd, Mezősas, Nagykereki, Szentpéterszeg, Tépe, Told, Váncsod, Vekerd, Zsáka (ezekből 3 város)

Segítségnyújtási működési körzete: Debrecen, Hajdúnánás, Karcag, Püspökladány és Szeghalom HÖT-ök teljes elsődleges működési körzete (!)

valamint

Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló, Komádi és Létavértes önkéntes tűzoltóságok teljes elsődleges működési körzete (!).

A tűzoltóparancsnokság teljes személyi állománya 47 fő, ebből 37 fő a készenléti szolgálatot ellátó úgynevezett „vonulós”. 3 fő tűzmegelezési, szakhatósági és hatósági ügyekkel foglalkozik a fennmaradó létszám pedig a személyzeti, ügyviteli, technikai és egyéb beosztású ide értve a parancsnokot.

A napi készenléti szolgálat minimumlétszáma 8 fő. Ebből egy fő híradóügyeletes, 6 fő egy középkategóriás gépjárműfecskendőn, egy pedig egy vízszállítón teljesít szolgálatot.

Talán sokak nem is gondolják, hogy fent felsorolt települések területét ez a 8 fő vigyázza 24/48 órás váltásos szolgálati rendben. Egy hosszabb igénybevétel esetén, vagy ha távolabbi területre kell vonulni, akár a székhely szerinti terület is védtelen marad. Egy esetleges lakótelepi lakástűz esetén mire a távolabbi parancsnokságok kiérkeznek legalább 30 kilométerről már jelentősen kiterjedt tűzzel kell számolni több millió forintos kárral. Az életmentés esélyeit inkább nem is tárgyalnám egy ilyen helyzetben.

A Berettyóújfalu HÖT esete nem egyedí, sajnos ez közel országos tendencia.

A riasztási fokozatokról:

Mindig a jelzés beérkezése után, az eset jellegének megfelelően kerül meghatározásra I. – V. fokozatig terjedően valamint az esetleges különleges szer igénynek megfelelően a Kiemelt megjegyzéssel. A gyakorlatban ez a következőképpen alakul: 3 gépjárműfecskenő teljes rajokkal és egy vízszállító = II. Kiemelt. A szükséges erő eszköz igénynek megfelelő a riasztási fokozatok elosztása. Az I.-es fokozathoz például 2 raj (egy raj=1+5 fő) tartozik, amely több félrajjal (1+3 fő) is kiadható.

Érdemes itt szót ejteni a jelenlegi tűzjelzési lehetőségről. A személyes tűzjelzés lehetősége jelenleg Magyarországon a törvényben meghatározott módon biztosított, de meglehetősen ritka. A tűzjelzés ritkábban automata tűzjelzőkön, többségében pedig telefonról és manapság egyre gyakrabban mobiltelefonról érkezik.

A következő táblázat azt szemlélteti, hogy a különböző módú jelzés hova fut be és esetleg merre jut tovább. Talán szolgálhat némi tanulsággal.

Honnan	Hova érkezik	Továbbítódik
105 hívása vezetékes vonalról	legközelebbi tűzoltóság	nem kell, megkezdik a vonulást
105 hívása mobiltelefonról	megyei jogú város tűzoltósága	ha nem az ő működési területe -> illetékes tűzoltóság
112 hívása bármely vonalról	megyei rendőr-főkapitányság	-> Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság -> illetékes tűzoltóság

1. számú táblázat. A telefonos tűzjelzésről.

Amint látható, a jelenlegi rendszer alapján a leghatékonyabb tűzjelzés a vezetékes telefonról tárcsázott 105 esetében valósulhat meg. A jelzés továbbítása élszóban történik, ami a gyakorlatban továbbításonkénti két percet is jelenthet!

9. számú kép.

Minden beavatkozás egy új helyzet ismeretlen körülményekkel.

Forrás: www.langlovagok.hu

2. A HIVATÁSOS TŰZOLTÓSÁGOK LÉTSZÁMELOSZLÁSA, DISZLOKÁCIÓJA, LÉTSZÁMFEJLESZTÉSE

2.1. Létszámeloszlás és diszlokáció a múltban és a jelenben

A következőkben rátérek arra a témakörre, ami a dolgozat egyik központi témája. Ez a hivatásos tűzoltóságok létszámeloszlása.

Az egyértelműen látható, hogy az ország területén nem célszerű egyenlően elosztani a tűzoltói erőket és eszközöket. Más veszélyeztetettségi szinten van egy megyei jogú város fejlett iparterületekkel és más szinten egy kisváros jellemzően mezőgazdasági környezetben (ami egyébként egy más típusú veszélyforrás).

10. számú kép. Szent Flórián, a tűzoltók védőszentje.

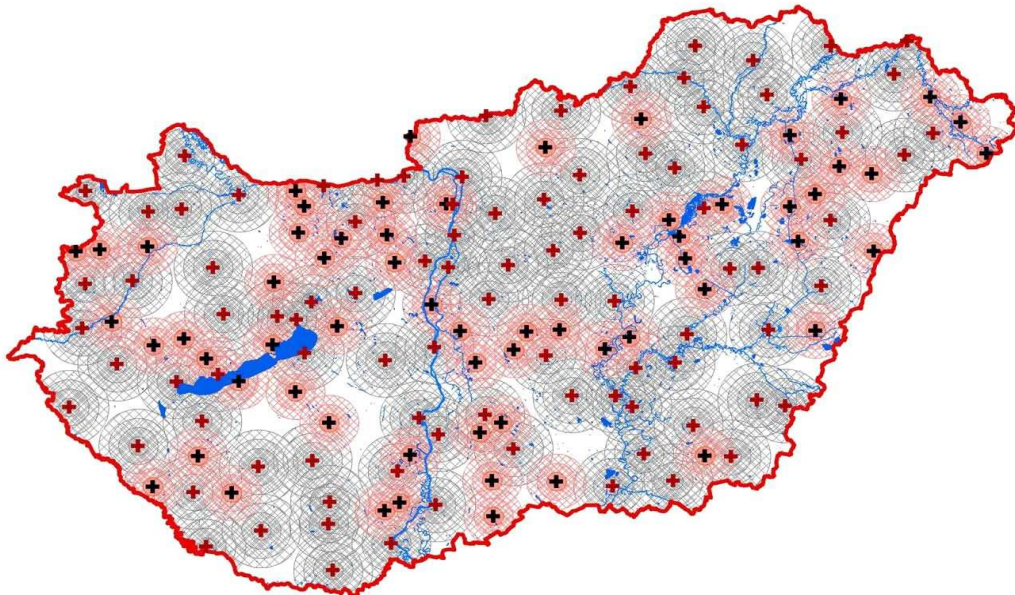
1995-ben megtörtént az addigi állami tűzoltóságok átadása az önkormányzatok számára és egyben a hivatásos tűzoltóságok diszlokációja egyes helyeken nagyarányú létszámcsökkentéssel és más parancsnokságoknál bizonyos szintű emeléssel. Ennek során új kategóriákba sorolták be a hivatásos önkormányzati tűzoltóparancsnokságokat az előző évek vonulási statisztikai átlaga alapján. Ez nagyfokú problémákat generált, hiszen a vonulási statisztikákon alapuló döntés sok esetben nem megfelelően osztotta szét a létszámot és a gépjárműfecskeendő, különleges szer igényeket. A következő több mint 10 év szolgálati körülményeire nyomta ez rá a bélyegét. Jöttek létre olyan állománytáblák, amelynek alapján azonos vagy még kevésbé veszélyeztetettebb, kisebb lakosság számú és területű parancsnokságokon magasabb készenléti létszám volt tartható több gépjárműfecskeendővel, mint az valójában indokolható lett volna. Az ezen a területen szükséges változások elindulóban vannak, azonban a szélsőségek a mai napig megtalálhatóak a rendszerben.

A fő gond természetesen és hangsúlyozottan (!) nem az, hogy valahol a mentő tűzvédelemben tartalékok vannak és az e területen élők biztonságosabban élhetnek, hanem az, hogy már egy eleve nem nagy országos összlétszámból bizonyos területekre a lakosságból, működési és segítségnyújtási körzetekből adódó esetleges többletfeladatokhoz

már csak kisebb készletlétszám jut kevesebb szerrel, eszközzel. Tehát bizonyos területek az átlagos elvárhatónál védettebbek, míg más területeken az átlagosnál kevésbé biztosítottak a tűzoltási és kárelhárítási feltételek. Sok esetben egy közepkategóriás gépjárműfecskendő és egy fél raj jelentősen csökkentheti a veszélyeztettséget, tüzeseteknél csökkentheti a károkat, növelheti az életmentés esélyeit. Az egyenlő biztonság elve megjelenik az Alkotmányunkban is.

Példaképpen megemlítek egy konkrét esetet, amelynek magam is részese voltam egy februári éjszakán. Kiterjedt méretű, lakóház és a hozzá kapcsolódó melléképületek tüzeről jött a jelzés. Az elsődleges beavatkozóként egy gépjárműfecskendő valamint egy vízszállító vett részt összesen 7 fővel. A riasztási fokozat alapján leriasztott segítségnyújtó erők – több mint 25 kilométerről - csak 15 perccel később (és ezek a körülmények még viszonylag kedvezőek is) érkeztek ki és kezdték meg a beavatkozást. Egy ilyen esetben minden perc és másodperc késlekedés jelentősen növeli a kárt. Ebben az esetben szerencsére nem volt szó életmentésről. Nagyon rossz volt úgy végezni a tűzoltást, hogy láttuk azokat az elemeket, ahol ha még be tudnánk azonnal avatkozni, sokkal hamarabb és lényegesen kevesebb tűzkárral el lehetne oltani az épületrészeket. A tulajdonos lelkiállapotát nehéz leírni, aki folyamatosan kérdezgette, hogy mikor érkezik meg a többi tűzoltó, miközben nézte, ahogyan a -5 Celsius fokos hidegben ég a családi házuk és a melléképületek.

11. számú kép. Tűzoltóságok elhelyezkedése Magyarországon. Forrás: www.vedelem.hu

A 11. számú kép szemlélteti a magyarországi hivatásos és köztisztviselői tűzoltóságok elhelyezkedését és körülbelül 20 kilométeres körzeteit. A piros jelek hivatásos, a fekete jelek pedig a köztisztviselőket mutatják. A fehérén maradt részekre (az úgynevezett „fehér foltok”) csak igen hosszú idő után érkezhethet ki az első beavatkozó egység. Ez az idő 25 perctől, akár 60 percig (!) is tarthat figyelembe véve a földrajzi és domborzati adottságokat. Más a vonulás körülménye egy főúton vagy autópályán és más a hegyek között nagy emelkedőkön és hajtókanyarok sokaságán. Megint más a helyzet az utakkal, folyóátkelőkkel nem megfelelően ellátott területeken. Látható, hogy egyes tűzoltóságok nagyon közel találhatóak, míg mások között olyan nagyok a távolságok, hogy bárhol is indul a segítség, legalább 30 kilométert kell megtennie. Az úgynevezett fehér foltok képlékenyek, ideiglenesen akár percről-percre is változhatnak, hiszen ha egy kisebb tűzoltóság egyetlen fecskendője elindul keleti irányba esethez, akkor a nyugati irányú vagy akár székhelye szerinti területek is csak több tíz perc alatt érhetőek el a segítséget nyújtó tűzoltóságokról.

Az 1995-ös létszámmódosítás (átcsoportosítás) óta – az önkormányzati válság idejétől - a hivatásos tűzoltóságok több kategóriába vannak sorolva. Ezek a kategóriák eddig I.-től, V.-ig voltak meghatározva, néhány városnál V. Kiemeltre van megállapítva (Debrecen, Miskolc, Szeged). Ezen számok nem összekeverendőek a hasonló számjegyű riasztási fokozatokkal.

Eltérő a Fővárosi Tűzoltóparancsnokság (röviden FTP) helyzete mivel Budapest főváros kerületi önkormányzatai nem rendelkeznek egyenként önálló hivatásos tűzoltóságokkal. A Főváros területén 17 tűzország található diszlokálva, tehát szétszórtan biztosítva a közel 10 perces beavatkozási időt. A tűz megelőzési, szakhatósági és hatósági feladatokat négy régióra osztva látják el. A Fővárosi Tűzoltóparancsnokság ily módon közel Budapest egész területén képes tartani a jelzéstől számított 10-15 percen belüli beavatkozást, azonban ez a teljes elsődleges működési területén már nem vállalható.

A hivatásos tűzoltók munkaideje:

Amint sokan tudják, 24/48-as szolgálati rendben látják el készenléti feladataikat a tűzoltók ma Magyarországon. Európai Uniósi irányelv a munkavállalók heti munkaidejének 40 óras előírása, amely túlmunkával együttesen sem haladhatja meg a heti 48 órát. A magyar kormány - az érdekképviselők álláspontját is figyelembe véve - a szolgálati törvény (1996. évi XLIII.) módosításával a tűzoltók számára is lecsökkentette a heti munkaidőt 48 órára. A csökkentés fokozatosan történt évenként heti 2 órával az eredeti heti 54 óras szintről. 2008. január 1.-el éri el a kormány által előírt szintet a munkaidő.

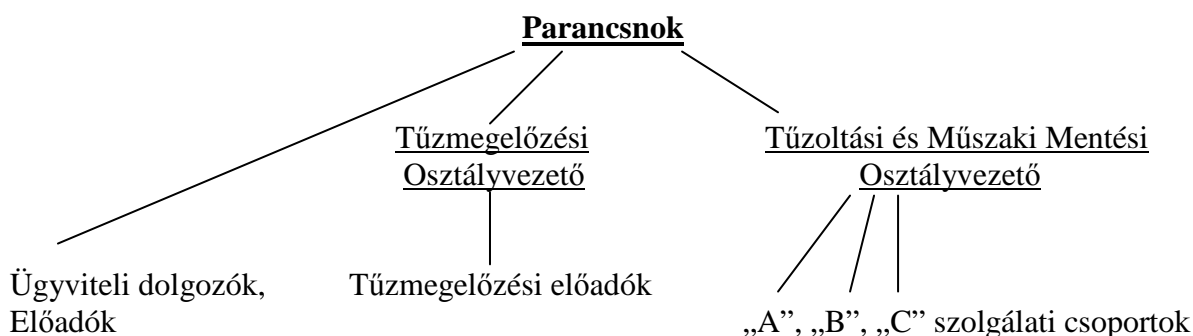
A munkaidő és a szükséges szabadidő csak oly módon biztosítható, hogy az a szolgálat ellátását ne veszélyeztethesse. A készenléti szolgálatok minimumlétszámát, az előírt gépjárműfecskendők és különleges szerek vonultathatóságát biztosítani kell. A munkaidő-csökkenés tehát csak oly módon hajtható végre, hogy a rendszerbe új hivatásosokat állítunk be, akik által biztosítható a 24/48-as rendszerben képződő kiadandó szabadidő. A jelenlegi féléves munkaidőkeret meghatározása során a hivatásos állományú időnként szolgálatmentes szabadnapokat kap, amelyeknek köszönhetően a fél éves keretben található szolgálati ideje nem lépi túl a heti 48 (ez évben még 50) órát.

Más megoldási mód lehetett volna a keletkező túlszolgálatok pénzbeni megváltása, amivel kapcsolatban viszont egyetértett mind a kormányzat, mind a munkáltatók és az érdekképviseletek abban, hogy az Európai Unió jogalkalmazás szelleme a szükséges pihenőidő biztosítása a munkavállalók számára és nem az anyagi megváltása.

A **diszlokáció** itt kapcsolódik a létszámfejlesztéshez és egyben a munkaidőcsökkentéshez is. Először is:

A diszlokációra több jelentést is találtam: elmozdulás, eltolódás, vetődés, elhelyezés...

Jelen dolgozatban a diszlokáció, mint a tűzoltóságok az ország területén való – védelem szempontú - elhelyezése jelentésben szerepel.

2. számú ábra. Egy Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokság szervezeti felépítése.

Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság kapta a feladatot a létszám bővítés lebonyolítására. Ehhez a feladathoz kérte a tűzoltó szakmai véleményeket képviselő Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóságok Országos Szövetsége (HÖTOSZ) segítségét. Megjelent a régóta hangoztatott, 1995-ös létszámátcsoportosítás felülbírálásának igénye. Ismeretes, hogy 1995-ben a vonulási statisztikák alapján történt meg a tűzoltóságok

kategorizálása, ami nem feltétlen nyújtotta a legobjektívebb képet a mentő tűzvédelem helyzetéről. Régi tűzoltókkal beszélgetve – akik már régen nyugállományúak – elmondták, hogy nem is minden esetet és beavatkozást jelentettek tovább. A papírmunkát elkerülendő előfordult, hogy egymástól időben vagy térben nem túl távoli eseteket egy esetszám alatt tüntettek fel.

Ettől az időponttól egyáltalán nem mellékesen megfigyelhető a vonulási adatok növekedése, egyes helyeken esetleges „kozmetikázása” bízva az elvett létszámok visszaszerzésében vagy további igénylésében. Most már látható, ez nem vezetett eredményre.

A HÖTOSZ-OKF közös munkának célja az volt, hogy az előre látható fokozatos munkaidőcsökkentésre kapott létszám keret egy új mentő tűzvédelmi rendszer alapján kerüljön szétosztásra. Az eddigi (I-V. Kiemelt-ig) tűzoltósági kategóriák I – VII-es Kiemelt-ig terjedően lettek meghatározva, az első két kategóriában köztisztviselői tűzoltóságokkal, a magasabbakban pedig hivatásosokkal, növekvő készenléti létszámmal és gépjárművekkel.

Az újító jellegű munkában a tűzoltóságokat oly módon kategorizálták, hogy a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatait egységes súlyozással vették figyelembe.

Ebben a megoldásban:

- Lakosságszám   80,5   súlysúlyszázalék,
- Terület   15,0   súlysúlyszázalék,
- Ipar   3,0   súlysúlyszázalék,
- Idegenforgalom   1,5   súlysúlyszázalék.

Az így kapott pontszámok alapján jöttek létre a köztisztviselői és hivatásos tűzoltóságok kategóriái. A kategóriák határán 5 %-os tolerancia került beépítésre, hogy az ennyivel a megadott szintek alatt lévők ne kelljen leminősíteni, gondolva a közeljövő esetleges forgalmi, idegenforgalmi, ipari vagy egyéb változásaira.

Tűzoltóságok egységes kategória besorolása (ÖT és HÖT)	Ponthatár (pont)	Kategória sáv szélessége.	Tolerancia sáv (5%)
I.	0 – 900		45
II.	901 – 1200	300	60
III.	1201 – 2000	800	100
IV.	2001 – 3200	1200	160
V.	3201 – 4200	1000	240
VI.	4201 – 6500	2300	325
VII.	6501 – 8500	2000	425
VIII.	8501–		

2. számú táblázat. A súlyozott pontrendszer kategóriái. Forrás: HÖT Berettyóújfalu

A munka eredménye az volt, hogy az önkormányzati és területfejlesztési miniszter, Bajnai Gordon 31/2007 számú rendeletében az erre a célra létrehozott közös bizottság javaslatát tette kötelezővé néhány héttel e sorok születése előtt.

Mindenképpen szót kell itt ejteni arról, hogy ebben a megoldásban nem lehetett tekintettel lenni minden érintettre. A tervezet utolsó állapotában is – bár 20 tűzoltóság magasabb kategóriába került – 12 hivatásos önkormányzati tűzoltóság alacsonyabb besorolásúvá vált. Ez magával hozza a valamennyivel kisebb készenléti létszámot és a némileg csökkenő védelmet hiszen sehol sincs tökéletesen ellátott terület. A módosítás a létszámok elosztásánál törekedett arra, hogy ne létszámelvétel legyen a negatívan érintett parancsnokságokon, hanem a létszámbővítés a hiányosabb területek felé irányuljon. Meg kell azt is azonban említeni, hogy egyes HÖT-öknél, már állományban lévőket kellett más tűzoltóságokra áthelyezni. Ez bizonyosan az egyes érintettek személyes bizonyos fokú érdeksérelmével járt.

Az egész ország mentő tűzvédelmi rendszerének átalakítása bizonyos fokú kompromisszumokat igényel minden érintett részéről a társadalom egészének érdekében. A negatív hatások csökkentése a felsőbb irányítók és az érintett parancsnokságok közös feladata.

2.2. A tiszthelyettesek avatása a Hősök terén

12. és 13. számú képek. Hősök tere, 2007. június 30.

2007. június 30.-án jött el az a sokak által várt pillanat, amikor egy méltó ünnepségen, egy jelzés értékű helyszínen – azaz a Hősök terén – soha nem látott számban tettek esküt a hivatásos szolgálatot vállaló tűzoltó őrmesterek. 766-an jelentették ki, így módon, hogy életüket és testi épségüket is kockáztatva fogják a Magyar Köztársaságot és annak állampolgárait szolgálni. A magyar tűzoltóság történetében először került sor egy ilyen grandiózus ceremóniára.

A 766 főből mintegy 500 fő a kormányzati szándéknak megfelelően a heti munkaidőhöz szükséges létszámot biztosítja, míg a többi eskütevő a társ rendvédelmi szerveknél hasonlóan nagymértékben tapasztalható nyugdíjazási hullám ellentételezését garantálja.

Ez évben a heti – hatályos magyar törvényeknek megfelelő – munkaidő 50 óra. Jövőre a 48 órára csökkentés miatt újabb létszámfejlesztés szükséges. Várhatóan további 500 fő kinevezésére kerülhet sor.

A diszlokáció megfelelő végrehajtása érdekében az idén és jövőre állományba kerülők nagy része már azokat a parancsnokságokat erősíti, ahol a mentő tűzvédelem azt leginkább igényli, vagyis a „végeken”.

Elmondható, hogy az éveken át alig változó hivatásos tűzoltói összlétszám idén átlépte az nyolcezeret és várhatóan tovább nő.

Tekintettel arra, hogy munkaügyi perek sokasága zajlik az országban a heti munkaidő 40 órára csökkentéséért (visszamenőleg 2004. május 1.-ig, hazánk EU csatlakozásáig), figyelembe veendő egy esetleges országos pernyertesség a munkavállalók részéről. Ebben az esetben drasztikus létszámfejlesztésre lesz szükség további ezrek

szolgálatba állításával. A kormányzat és a szakmai vezetés részéről fontos az előrelátó gondolkodás hiszen az újoncok kiképzése, állományba vétele és a szükséges gyakorlat átadása hosszú időt vesz igénybe akár munkaidő, akár nyugdíj okán válik szükségessé.

Helyesnek tartom, hogy az új kategóriarendszer alapján a mai szempontok alapján besorolt tűzoltóságok kapjanak többletlétszámot figyelve arra, hogy a kategóriát vesztett parancsnokságokon szolgálóknak ne kelljen az áthelyezését eszközölni tekintettel a jövő munkaidő-csökkentésére.

14. és 15. számú képek. Tiszthelyettesek avatása.

2.3. Érdekképviseleti vélemények

16. számú kép. A HTFSZ jelképe.

Forrás: www.htfsz.org, 2006.

A Hivatásos Tűzoltók Független Szakszervezetének honlapja.

A Hivatásos Tűzoltók Független Szakszervezete 1989-ben került megalapításra. Elsődleges célja a tűzvédelem területén dolgozók sajátos társadalmi, gazdasági, szakmai, szociális és kulturális érdekeinek védelme, valamint a szociális segítyezés. A tűzoltókat képviselő reprezentatív szakszervezet.

„A HTFSZ tevékenysége kiterjed:

a./ a tűzoltói tevékenységgel, szervezettel, az eredményes munkavégzéssel összefüggő feltételek, döntések, intézkedések kialakításában való részvételre;

b./ a tűzoltók szociális biztonságával, kulturális fejlődésével, szakmai képzésének segítségével, egészségének megóvásával összefüggő kérdések rendezésében való közreműködés

c./ a tagok munkavállalói jogainak védelmezése mellett a közösségek érdekeinek védelmére. A HTFSZ a szervezet egészét ért sérelemnek tekinti, ha tisztségviselőjét munkajogi védelme körében sérelem éri;

d./ a tagság mozgósítására, oktatásra, pihenésének (üdülésének) biztosítására, önszegélyezésére;

e./ a tűzoltósági munka hagyományainak, értékeinek felkutatására, védelmére és propagálására:

f./ a tagság folyamatos és széleskörű tájékoztatására

g./ a HTFSZ vagyonának gyarapítására .

h./ a HTFSZ szükség szerint szociális támogatást és segélyezést is nyújt.

i./ Más hazai és nemzetközi tűzoltó érdekvédelmi szervezetek érdekérvényesítő törekvéseinek támogatása, tevékenységük segítése, velük való szoros együttműködés kialakítása.”²

A HTFSZ tevékenysége, mint az országosan reprezentatív szakszervezet kiterjed minden hivatásos tűzoltóra. A fővárosi hivatásos tűzoltók önálló érdekképviseletet alapítottak. Ez a Fővárosi Tűzoltók Szakszervezete, röviden FTSZ. A Fővárosban szolgálatot teljesítők nagyobb része az FTSZ-nek, kisebb része a HTFSZ-nek tagja.

A jelen dolgozatot érintő kérdés velük kapcsolatban az, hogy a létszámfejlesztés és a diszlokáció tekintetében mi az álláspontja a reprezentatív szakszervezetnek. Megkerestem a HTFSZ elnök-ügyvivőjét, Kajsza Zoltánt ez ügyben.

Elmondása alapján a tevékenységük fő irányvonala a tűzoltókat érintő személyes jogok, jogosultságok megtartása, kiharcolása, bővítése. Az anyagi és erkölcsi elismerése a tűzoltóknak nemcsak az Alapszabályuk egy része, hanem központi feladatuk is különösen a manapság tapasztalható kormányzati megszorítások kapcsán. A hivatásos tűzoltók heti munkaidejének – minden más munkavállalóhoz hasonlóan – 40 órára csökkentése elsődleges céljuk. Ez ügyben petíciót nyújtottak be az Európai Parlament elnökének is és

---

² A HTFSZ Alapszabályából. 2007-es állapot.

több demonstrációt tartottak, egyet éppen az átadáskor Brüsszelben, az Európai Parlamentnél. Munkájuknak is köszönhetően a Magyar Köztársaság Kormánya a Hszt. módosításával elkezdte lépcsőzetesen csökkenteni a heti munkaidőt 48 órára. Tudomásul véve a megkezdődött kedvező folyamatokat, de nem elfogadva azt, jelenleg is folyamatos perek zajlanak szerte az országban az állományilletékes munkáltató tűzoltóparancsnokok ellen ez ügyben.

Az érdekképviselői szervek véleménye szerint az állampolgárokért életüket és testi épségüket kockáztató tűzoltók megérdemlik, hogy a minden más munkavállalónak járó munkaidőben dolgozhassanak. Amikor a szolgálatváltás után fáradtan hazatérnek, elegendő pihenőidejük legyen a következő szolgálatig rehabilitálódni vagy pedig váltsák meg a kieső pihenőidőt pénzeszközökben.

A hivatásos tűzoltóságokat érintő létszámfejlesztés és a tűzoltóságok diszlokációjának kérdésében elmondta, hogy ez erősen tűzoltó szakmai kérdés. Tekintettel arra, hogy ezt a Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóságok Országos Szövetsége (röviden: HÖTOSZ) és az OKF közösen dolgozzák ki, bíznak a tűzoltókat érintő legkedvezőbb megoldásokról. A szakmai vitákba nem folynak be, a HÖTOSZ álláspontját támogatják.

A személyes véleményem alapján az érdekképviselői szervek összefogva egy közös bizottságot állíthatnának fel, amely - a hivatásos tűzoltók érdekeit szem előtt tartva - folyamatosan, évről évre értékelné a diszlokáció és létszámfejlesztés kérdését. Meglátásaikat a szükséges szinteken propagálhatnák.

3. ÖSSZEGZÉS, BEFEJEZÉS

17. számú kép. Forrás: Tánczos Mihály, 2007.

A dolgozatban az 1800-as évek végétől bemutattam a tűzoltóság akkori és mai működési feltételeit. Rámutattam a régebbi korok problémáira, azok változásaira és a mentő tűzvédelem mai magyarországi helyzetére és megoldásra váró gondjaira.

A fehér foltokkal kapcsolatban sürgetem a kormányzati szándék mihamarabbi gyakorlati megvalósulását. Megoldásként jónak tartom a nagy vonulási távolságokkal rendelkező tűzoltóságoknál az akár több órs kihelyezését egy könnyű gépjárműfecskendővel vagy olyan műszaki mentő szerrel, amely kisebb mennyiségben vizet és habképző anyagot is tud szállítani. A félrajok kihelyezése is hatékonyabbá tudná tenni a rendszert. A jelzéstől számított 15 percen belüli beavatkozási idő az ott élők vagy az átutazók számára elemi érdek és alkotmányos jog. A helyzet kezelésére tett intézkedések felgyorsítandók. A segélyhívások rendszerének áttekintése és a szükséges átszervezési, műszaki fejlesztési döntések meghozatala javítja a riasztási idő csökkentését az ellátott terület rövidebb idejű elérése mellett.

A költségvetési szempontból megközelítők tartanak a magasabb bérköltségektől. A néhány fős őrök létrehozása országos szinten sem róna az ország részére elviselhetetlen terheket. Figyelembe veendő, hogy az „önkéntesek” nagy része főállásban végzi tevékenységét, többnyire minimálbérért. Bár egy hivatásos bére sokkal magasabb keretet

igényel, az ebből számítandó lényegesen nagyobb adó és járulékok azonban az államkasszába folynak vissza. A hivatásosok és önkéntesek megfelelő szintű együttműködése, a feladatok megosztása költségvetési és védelmi szempontból is kellő megnyugvást hozna. A hivatásos kiemelkedő reagálási ideje, kiegészíthető egy lassabban kikerkező, de megfelelő szaktudású és hivatástudatú önkéntes vagy köztestületi tartalékkal akár a fehér foltokban, tehát az ellátatlan területeken, akár a HÖT saját székhelyén több egyidejű eset bekövetkeztekor.

Az EU-s elgondolás a 10 percen belüli beavatkozásról egyelőre csak, mint elérendő cél látható számunkra. Az ország területére szóló 15 perces kikerkezés is komoly szervezőmunkával, nagyarányú létszámemeléssel, tűzoltóságok és őrsök létrehozásával valamint az önkéntes, köztestületi tűzoltóságok létrehozásával és erősítésével oldható meg a következő években. A 25-30 percen túli kikerkezés elfogadhatatlan, ellen minél hamarabb konkrét műveletekkel tenni kell.

Jó elgondolásai vannak a Létesítményi és Önkéntes Tűzoltóságok Országos Szövetségének (LÖTOSZ) is. Bár minden javaslatukkal nem értek egyet, néhányat javaslok a jövő tűzvédelmének tervezése során figyelembe venni. Ilyenek például a tűzvédelem és a műszaki mentés kötelező közszolgáltatási feladattá tétele minden önkormányzat számára (jelenleg csak ott kötelező, ahol van tűzoltóság), a kis létszámú gyorsbeavatkozók telepítése ellátatlan területekre vagy az önkéntes tűzoltói hagyományok újragondolása.

Volt szerencsém bejárni Európa nagy részét és meglátogatni más országok tűzoltóságait, elbeszélgettem sok-sok ország tűzoltóival. Érdekes volt látni, hogy akár már olyan szomszédos országokban, mint például Szlovénia, szinte minden kis – alig pár száz fős - településen külön, önálló tűzoltó szertár van! Ráadásul az épületek és szerek állapota kitűnő. Volt olyan hivatásos tűzoltóság, ahol éppen olyan szereket selejteztek le, ami nálunk még igencsak aktív állományúnak mondható és örülünk annak is, hogy egyáltalán van.

Egy későbbi kidolgozandó témám a szomszédos országok tűzvédelmi rendszere, az együttműködési lehetőségek és az egymás területére való segítségnyújtó vonulások lehetőségeinek megvizsgálása és az egymás „fehér foltjainak” csökkentése - megszüntetése.

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet. A Fővárosi tűzoltók 1956-os Kiáltványa

Forrás: www.fts.hu A Fővárosi Tűzoltók Szakszervezetének honlapja

„A NAGY-BUDAPESTI TŰZOLTÓSÁG FORRADALMI TANÁCSA TŰZOLTÓ BAJTÁRSOK!

Forradalmi ifjúságunk bátor, hőses harccal szétzúzta az átkozott önkényuralmat, elsöpörte életünkéből a népellenes rákosista klikket. Most, nemzeti függetlenségünk kivívása után új szellemben, tisztultabb légkörben kell az országépítés nagy munkájához látnunk.

Erre az új szellemre, a tisztultabb légkörre a mi testületünknel is szükség, nagy szükség van. Gyökerestől ki kell gyomlálnunk az elmúlt évek súlyos hibáit és új alapokon, új demokratikusabb módszerekkel tiszta jellemű, szakavatott vezetőkkel hozzá kell fogunk tűzoltóságunk alapvető problémáinak megoldásához.

A budapesti tűzoltóság követeléseit az alábbi pontokban foglaltunk össze:

- 1. Csatlakozunk a Magyar Nemzeti Forradalmi Bizottmány 25 pontjához.*
- 2. Az ország népével együtt követeljük a szovjet csapatok azonnali kivonását Magyarország területéről.*
- 3. A budapesti tűzoltóság egységesen követeli, hogy új kormányunk ne tekintse magára nézve kötelezőnek a varsói szerződésben kötött megállapodásokat.*
- 4. Szabad választásokat követelünk, több párt részvételével, az ENSZ ellenőrzése mellett legkésőbb 1956. december 31-ig.*
- 5. A szabadságharcban részt vett tűzoltó bajtársakat tüntessék ki, a szabadságharcban életüket áldozó bajtársak hozzátartozóiról pedig kormányzatunk a legmesszebbmenően gondoskodjék.*
- 6. Az állami tűzoltóság szűnjék meg katonai jellegű testület lenni. Feladatának és hivatásának megfelelően az élet-, és a nemzeti valamint az egyéni vagy legfőbb öreként, polgári jellegű testület legyen. Ennek megfelelően teljesen önállóan, más szervektől elhatárolva végezze munkáját. Kívánjuk, hogy a jelenlegi szervezettől teljesen eltérően, a tűzoltóságot szervezetileg és gazdaságilag egyaránt haladéktalanul válasszák le a rendőrségtől. A tűzoltóság egyrészt hatósági szerv, másrészt a társhatóságok műszaki végrehajtó alakulata.*
- 7. Meg kell szüntetni a bürokratikussá vált Országos Tűzrendészeti Parancsnokságot, amely indokolatlanul felduzzasztott létszámával sem volt képes a magyar tűzoltóság problémáinak megoldására.*

A leghatározottabban követeljük, hogy a Belügyminiszter Bajtárs vizsgálja meg a BM Országos Tűzrendészeti Parancsnokság vezetőinek felelősségét, a tűzoltóság alapvető problémáinak megoldatlansága és elhanyagolása miatt. Ezeket a vezetőket vonják felelősségre.

44

8. A megszüntetett Országos Tűzrendészeti Parancsnokság helyett Országos Tűzoltófőparancsnokságot kell szervezni, amely legfőbb elvi irányítója legyen az állami, az üzemi és a községi tűzoltóságoknak. Az Országos Tűzoltófőparancsnokság vezetője közvetlenül a Belügyminiszter irányítása alá tartozzék. Az Országos Tűzoltófőparancsnokság létszámát 15 főben kell meghatározni.

9. Nagyobb hatáskört kell biztosítani az osztály- és alosztályparancsnokoknak. Ezek a parancsnokok feleljenek a rájuk bízott terület tűzrendészeti helyzetéért, az irányításuk alá tartozó egységek szakmai munkájáért, üttöképességéért. E felelősségteljes megbízás teljesítése érdekében az Országos Tűzoltófőparancsnokságtól kizárólag elvi irányítást kapjanak és ezek alapján a munkájukkal összefüggő kérdésekben, önállóan döntsenek.

10. Meg kell szüntetni a politikai osztályokat és a politikai helyettesi posztokat. A tűzoltóság hivatásánál fogva hivatalból ne politizáljon. A politizálás a jövőben egyéni ügy

legyen.

11. Meg kell szüntetni a káderosztályokat. Az elfekvő káderanyagokat meg kell semmisíteni és helyette csupán személyi adatokat tartalmazó nyilvántartást kell vezetni. A felvétellel, előléptetéssel, elbocsátással kapcsolatos személyzeti munkát a hatáskör megállapításával a parancsnokok feladatává kell tenni.

12. Felül kell vizsgálni azoknak a volt tűzoltóknak az ügyét, akiket a személyi kultusz és az önkényuralom alatt a lélektelen kádermunka következtében bocsátottak el és a becsületes, múltukban tiszta, szakmailag képzett bajtársakat vissza kell venni a testületbe.

13. Szigorúan ragaszkodunk ahhoz, hogy testületünknel vezetői, parancsnoki beosztásba csak olyan bajtársak kerüljenek, akik a beosztásuk megkívánta szakmai ismeretekkel rendelkeznek, és egyéb tekintetben is alkalmasak a vezetésre.

14. Felül kell vizsgálni a tűzoltóság illetményét, amelyet a szolgálati idő figyelembevételével kell megállapítani. Meg kell szüntetni a beosztási illetményen belüli kategorizálást. Rendezni kell a tűzoltók nyugdíjának kérdését is, természetesen az általános nyugdíj rendezéssel összefüggésben.

15. Biztosítani kell a tűzoltóság tagjai és közvetlen családtagjaik részére az 50%-os vasúti kedvezményt. A budapesti tűzoltóság tagjai részére pedig ezenkívül az ingyenes villamos és autóbusz bérletet.

16. Biztosítsa kormányzatunk a tűzoltóság részére az üzemekhez és intézményekhez hasonlóan a lakásproblémák gyors megoldását. Ehhez megfelelő anyagi és pénzügyi segítséget kérünk.

17. A tűzoltóságoknak azok a tagjai, akik a tűzoltás, illetve a kárelhárítás közben sérülést szenvedtek, ebből kifolyólag munkaképtelenné váltak a szolgálati időre való tekintet nélkül megfelelő nyugdíj ellátásban részesülnek. Azoknak a tűzoltó bajtársaknak, akik a kárelhárítás során életüket veszítették, hozzátartozói a szolgálati időre való tekintet nélkül szintén részesüljenek a teljes nyugdíjellátásban.

45

18. A tűzrendészeti hatósági munkától külön kell választani a szabálysértési eljárást. A szabálysértési ügyeket a tanácsok mellett szervezett szabálysértési bíróságok vegyék át, melyek működésében tűzrendészeti ügyben a tűzoltóság képviselője szakértőként működik közre.

19. Felül kell vizsgálni a tűzoltóságnál szervezett különböző szakiskolák tananyagait, hogy azok mennyiben szolgálják a tűzoltó bajtársak szakmai tudásának fejlesztését. A tananyag mellett felül kell vizsgálni az iskolák szakmai előadónak felkészültségét és létszámát is, hogy csak a legkiválóbb szakemberek oktassák testületünk leendő szakembereit.

20. A beosztott bajtársak szakmai továbbképzését az Országos Tűzoltó-főparancsnokság elvi irányítása mellett az osztályparancsnokok, önállóan szervezzék és ellenőrizték.

21. Meg kell szervezni az Országos Tűzoltó Szövetséget. E szövetség az üzemi, és községi tűzoltók érdekvédelmi szerve legyen, amely harcoljon a tűzoltó bajtársak rendeletekben megállapított jogainak biztosításáért. Ezen kívül a szövetség foglalkozzék a tűzoltóversenyek megrendezésével és irányítsa a tűzoltóság kulturális életét /: zenekar, múzeum, könyvtár, stb./

A Szövetségnek hetenként megjeleni sajtószerve legyen, amely a hazai és nemzetközi tűzoltó élet eseményeiről adjon tájékoztatást.

A Szövetségnek az állami tűzoltóság beosztottai is tagjai lehetnek.

22. Fel kell venni a kapcsolatot a Nemzetközi Tűzoltó Szövetséggel, és kérni kell, hogy a Szövetségnek a magyar tűzoltóság is tagja legyen. Ki kell építeni kapcsolatainkat a külföldi tűzoltóságokkal.

23. A balatonyöröki és hévízi volt tűzoltó üdülőket haladéktalanul vissza kell adni az állami tűzoltóság kezelésébe.

24. Kívánjuk a tűzoltóság idegen jellegű egyenruhájának megváltoztatását.

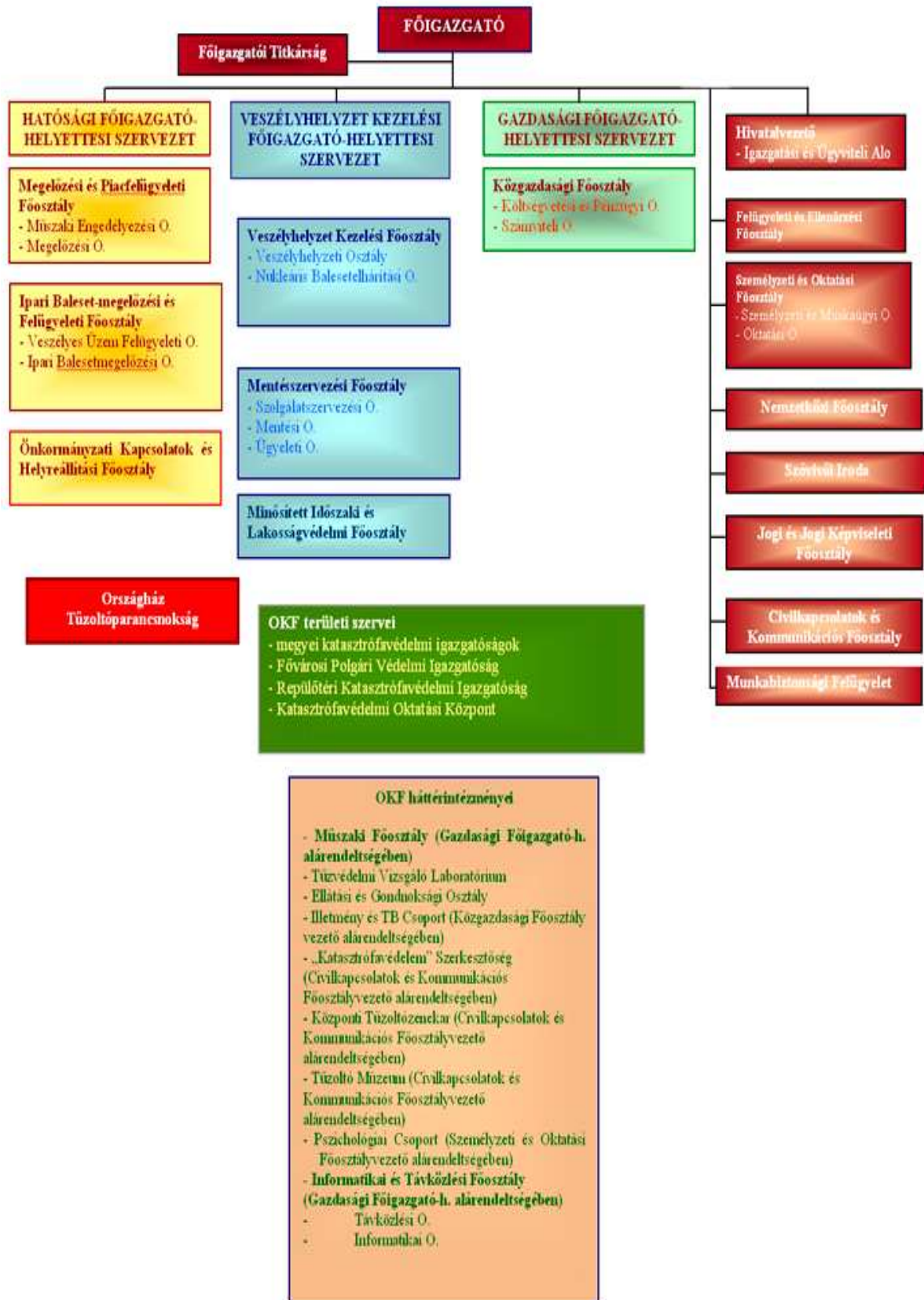
Budapest, 1956. október hó 31.

A FORRADALMI TANÁCS MEGBÍZÁSÁBÓL:

Dr. Marinovich Endre”

2. számú melléklet. Az OKF szervezeti felépítése.

Forrás: www.katasztrofavedelm.hu, az OKF honlapja.

3. számú melléklet. A Fővárosi Tűzoltóparancsnokság szervezeti felépítése.

Forrás: www.tuzoltosagbp.hu, az FTP honlapja

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- Dr. Habil Cziva Oszkár t. ezds.: A Fővárosi Tűzoltóparancsnokság készenléti szolgálatának lehetséges fejlesztési iránya az Európai Unió jogszabályok, ajánlások tükrében, Fővárosi Tűzoltóparancsnokság, Budapest, 2006.
- valamint PhD. értekezése „A fegyveres erők és a rendvédelmi szervek hazai együttműködésének lehetőségei természeti és ipari katasztrófák felszámolásakor, fejlesztési lehetőségek a „katasztrófavédelmi” törvény hatálybalépése előtt” címmel.
- Dr. Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról, HVG Orac, Budapest, 2005.
- Dr. Józsa Zoltán: Önkormányzati szervezet, funkció, modernizáció, Dialóg Campus, Budapest-Pécs, 2006.
- Dr. László Gyula: Emberi erőforrás gazdálkodás és munkaerőpiac, Janus Pannonius Egyetemi Kiadó, Pécs, 1997.
- Dr. Roóz József: Vezetésmódszertan, Perfekt, Budapest, 2001.
- Török Bálint t. alez.: A közúti műszaki mentésben résztvevő szervezetek integrációjáról, www.honvedelem.hu, 2007.

Törvények, rendeletek:

1949. évi XX. törvény, A Magyar Köztársaság Alkotmánya.
1989. évi II. törvény, az egyesülési jogról.
1992. évi XXII. Törvény, a Munka Törvénykönyvéről
1996. évi XXXI. törvény, a tűz elleni védekezésről, műszaki mentésről és a tűzoltóságról
1996. évi XLIII. törvény, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról.
- 1/2003 BM rendelet, a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól
- 57/2005 BM rendelet, a Riasztási és Segítségnyújtási Tervről, a hivatásos önkormányzati és az önkéntes tűzoltóságok működési területéről, valamint a tűzoltóságok vonulásaival kapcsolatos költségek megtérítéséről

Egyetemi jegyzet:

Dr. Horváth László: Az országvédelem szervezeti rendszere egyetemi jegyzet (Távoktatási tananyag), ZMNE, Budapest, 2005.

Internet címek:

www.htfsz.org	Hivatásos Tűzoltók Független Szakszervezete
www.frdesz.org.hu	FRDÉSZ
www.irm.hu	Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium
www.bm.hu	Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium
www.katasztrofavedelem.hu	Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
www.langlovagok.hu	Tűzoltók és tűzoltóságok, beavatkozások honlapja
www.google.hu	Internetes keresőoldal
www.magyarország.hu	A Magyar Köztársaság honlapja
www.tuzoltosagbp.hu	Fővárosi Tűzoltó-parancsnokság
www.zmne.hu	Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
www.vedelem.hu	Védelem online
www.hotosz.hu	A HÖTOSZ honlapja
www.lotosz.hu	A LÖTOSZ honlapja

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	2
1. A TŰZVÉDELEM HAZAI FELÉPÍTÉSE	5
1.1. A múlt	5
1.2. Az ország jelenlegi tűzvédelme	11
2. A HIVATÁSOS TŰZOLTÓSÁGOK LÉTSZÁMELOSZLÁSA, DISZLOKÁCIÓJA, LÉTSZÁMFEJLESZTÉSE	16
2.1. Létszámoszlás és diszlokáció a múltban és a jelenben	16
2.2. A tiszthelyettesek avatása a Hősök terén	22
2.3. Érdekképviseleti vélemények	23
3. ÖSSZEGZÉS, BEFEJEZÉS	26
MELLÉKLETEK	28
FELHASZNÁLT IRODALOM	32
TARTALOMJEGYZÉK	34